

การเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา ศิริพร เลิศยิ่งยศ*, วิภาวี พูลทวิ และอิศริย์ เดชตานนท์

Enhancing Community Leaders' Potential for Steering Sufficiency Economy Philosophy in Rang Ka Yai Sub-District, Phimai District, Nakhon Ratchasima Province Siriporn Loetyingyot*, Wipawee Phultawee and Isari dejtanon

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

Faculty of Management Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Muang, Nakhon Ratchasima 30000

*Corresponding author. E-Mail address: s.lertyingyot@gmail.com

Received: 21 November 2017; Accepted: 28 March 2018

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางดำเนินการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการดำเนินการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3) เสริมข้อมูลและการเรียนรู้ตอบสนองการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวม เป็นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้นำชุมชน 20 หมู่บ้านและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลรังกาใหญ่ เพื่อค้นหาบริบทผู้นำชุมชนและศักยภาพผู้นำชุมชน ค้นหาแนวทางเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชน ติดตามการดำเนินงานเพื่อให้การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม สำหรับความคิดเห็นของคนในชุมชนเกี่ยวกับศักยภาพของผู้นำชุมชนด้านคุณลักษณะของผู้นำและด้านการปฏิบัติตามบทบาทของผู้นำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก 2) การดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนเกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และได้แนวทางการประยุกต์ใช้พัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) การเสริมข้อมูลและเรียนรู้การตอบสนองการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวม พบว่า ผู้นำเกิดการต่อยอดองค์ความรู้ในกระบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เกิดทักษะการเรียนรู้และสามารถใช้ชีวิตบนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองอย่างเข้มแข็ง

คำสำคัญ: การเสริมพลังศักยภาพ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำชุมชน

Abstract

The objectives of this study were: 1) to investigate guidelines for enhancing community leaders' potential for steering the Sufficiency Economy Philosophy; 2) to enhance community leaders' potential using participatory action research; and 3) to support information and learning related to the holistic steering of Sufficiency Economy Philosophy. The study employed the participatory action research and key informant were 20 community leaders and officials at Rang Ka Yai Sub-district. The study aimed to find guidelines for the community leaders for steering the Sufficiency Economy Philosophy through to the follow-up for providing information on the leaders' continuing actions within the community.

The study showed the following results: 1) The majority of the community leaders had their occupation in agriculture. For the community leader potential in terms of leader characteristics and performance as the leaders' roles according to the sufficiency economy philosophy was perceived by the people in the community at the high level. 2) The operation of steering the sufficiency economy philosophy, the results showed that community leaders, made changes in their paradigm and implemented the guidelines to improve the community. 3) Results on the support of information and learning related to the holistic steering of Sufficiency Economy Philosophy found that the leaders forwarded knowledge in the process of steering the Sufficiency Economy Philosophy which led to the development of the community potential of learning skills and the ability lives based on the strong self-dependency.

Keywords: Enhancing Potential, Sufficiency Economy Philosophy, Community Leaders'

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในปัจจุบันมีลักษณะระบบเศรษฐกิจของเป็นแบบทุนนิยม ที่มีสถานการณ์การแข่งขันกันค่อนข้างสูง อีกทั้งเกิดระบบนายทุนที่มีการผูกขาดการแข่งขันกันอย่างไม่เป็นธรรม และมีการแสวงหาผลประโยชน์ท่ามกลางการแข่งขันอย่างรุนแรง และไม่เป็นธรรม ดังนั้น การที่ประชาชนชาวไทยจะสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางสถานการณ์ดังกล่าว จำเป็นต้องหาแนวทางใหม่ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับสังคมไทย มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และยั่งยืน ด้วยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้เป็นหลักยึดเพื่อนำทางการพัฒนาและบริหารประเทศ (Office of the National Economics and Social Development Board, 2012) เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักแนวความคิดที่ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับบนพื้นฐานแห่งความพอเพียงโดยมีความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการรับผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอย่างรวดเร็ว โดยอาศัยความรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความสมดุลและตระหนักถึงคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ลดการพึ่งพาจากภายนอกส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน (Upramai, 2008, p. 17) และถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ฉบับที่ 8 จนถึงปัจจุบันฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนารวมทั้งสร้างสมดุลการพัฒนาในทุกมิติ และขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติอย่างชัดเจนในทุกระดับ เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาและบริหารประเทศบนทางสายกลาง เชื่อมโยงทุกมิติการพัฒนาอย่างบูรณาการ (Office of the National Economics and Social Development Board, 2012) และผลจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้หลายชุมชนหันมาทบทวนเพื่อหาแนวทางการดำรงชีวิตหรือวิธีการพึ่งตนเองมากขึ้น โดยวิเคราะห์สถานะและศักยภาพของตนเองผ่านการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ปลูกฝังจิตสำนึกของความสามัคคีให้ทุกคนรวมกลุ่มกันเพื่อพึ่งตนเอง เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยการนำหลักการพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้คนในชุมชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างพอเพียง กล่าวได้ว่า ตัวผู้นำชุมชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนารวมทั้งสร้างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้วย การมีส่วนร่วมในการค้นหา การบริหารจัดการ สร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ดังนั้น ผู้นำชุมชนจึงจำเป็นต้องเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและส่งเสริม ผลักดันให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ ควบคู่กับการหาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดการดำรงชีวิตอย่างสมดุลและสอดคล้องกับบริบทของสภาพแวดล้อมปัจจุบันบนหลักพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนอย่างเหมาะสม

การดำเนินการวิจัยในประเด็นหรือปัจจัยหลักของการนำไปสู่การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแผนงานวิจัย การวิจัยบูรณาการการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวม พื้นที่ตำบล รังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในมิติของการพัฒนาศักยภาพผู้นำ เพื่อเสริมพลังการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากบุคคลครัวเรือนสู่ชุมชน ทั้งด้านการวางรากฐานการทำบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืน การพัฒนากลุ่มอาชีพด้วยการบริหารจัดการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ต้องมีการดำเนินงานหาข้อมูล พัฒนาการความรู้จากการวิจัยภายในและบูรณาการการปฏิบัติ การมีศักยภาพเพียงพอ และมั่นใจได้ว่ามีความสามารถตั้งต้นและดำเนินงานชุมชนของตนให้เป็นไปตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้จากความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก ความต้องการและการลงมือปฏิบัติร่วมกันทั้งชุมชนได้เอง ในพื้นที่ 20 หมู่บ้านของตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินการวิจัย เพื่อให้เกิดการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น โครงการวิจัยเรื่อง “โครงการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” เป็นโครงการวิจัยที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพผู้นำท้องถิ่นที่มีบทบาททางความคิดและการปฏิบัติ โดยใช้ข้อมูลจาก

การดำเนินโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้สามารถขับเคลื่อนเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เห็นเป็นแบบอย่างของการบูรณาการปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นหลักของการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นภาพของชุมชนหรือหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงโดยองค์รวมได้อย่างเข้มแข็ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการดำเนินงานการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อเสริมข้อมูลและการเรียนรู้ตอบสนองการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวม

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ ภาคในพื้นที่ตำบลรังกาใหญ่ จำนวน 20 หมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ เช่น ผู้อาวุโส ปราชญ์ชาวบ้าน และประชากรในชุมชน เพื่อค้นหาข้อมูลผู้นำชุมชนและศักยภาพของผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ขอบเขตด้านเนื้อหาครอบคลุมการกำหนดรูปแบบ แนวทางการเสริมพลังศักยภาพของผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพื้นที่ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้วยการสำรวจภาคสนาม การประเมินศักยภาพผู้นำ การเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนด้วยการจัดทัศนศึกษาทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง การจัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เสริมพลังผู้นำชุมชน การติดตามการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชน การถอดบทเรียนเจ้าหน้าที่ และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชน และคืนข้อมูลเพื่อสื่อสารและสร้างพลังเครือข่าย

แนวคิด ทฤษฎีและกรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ตำบล รังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำทฤษฎีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Tantiwetchakul, 2007, p. 54; Office of the National Economics and Social Development Board, 2012) เพื่อค้นหาข้อมูลศักยภาพของผู้นำชุมชนในการเสริมพลังขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถอธิบายได้ ดังนี้

ทฤษฎีภาวะผู้นำใช้อธิบายถึงบุคคลที่มีอิทธิพลในการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ สามารถในการติดต่อสื่อสารสร้างความเข้าใจ และชักนำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานในกิจกรรมการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อนำพาองค์กรสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับผู้นำชุมชนตามแนวคิดของ Sritong (2009, p. 3) อธิบายว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถมากพอที่จะทำให้ประชาชนในชุมชนได้ร่วมกันคิดพิจารณาปฏิบัติงาน เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทางที่ดีขึ้น หรือนำพาใจขึ้นจากสภาพเดิมที่เป็นอยู่ เป็นผู้ช่วยให้ประชาชนในชุมชนได้มีการตกลงร่วมกันหาแนวทางปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้แล้วล่วงหน้า ผู้นำชุมชน คือ ผู้ที่มีอำนาจหรืออิทธิพลสามารถชักจูงคนในชุมชนได้ โดยมีองค์ประกอบของผู้นำชุมชน มีดังนี้ 1) ต้องมีความรู้หรือทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กลุ่มหรือชุมชนต้องการ 2) ต้องมีผู้ตาม ได้แก่ สมาชิก 3) มีโอกาสหรือสถานการณ์ที่จะใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์แบบรู้ได้ใช้เป็น 4) มีความสามารถที่จะใช้ความรู้ สรุปได้ว่า ผู้นำชุมชน หมายถึง เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เป็นคนกลางในการส่งเสริม ประสานความร่วมมือ มีอำนาจในการโน้มน้าว ชักนำ ให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในชุมชนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Chongvisal (2013, p. 9) ได้จัดประเภทของผู้นำชุมชนเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ผู้นำชุมชนแบบไม่เป็นทางการ หรือเรียกว่าเป็นผู้นำตามธรรมชาติ ที่เกิดจากการมีความสัมพันธ์ร่วมกับประชาชนในชุมชนอย่างยาวนานจนทำให้เป็นที่ยอมรับนับถือ ได้รับความ

ศรัทธาจากประชาชนในการนำความคิดและการกระทำ และผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการซึ่งเป็นผู้นำชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกหรือการเลือกตั้ง มีตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในตำแหน่งอย่างครบถ้วน ดังนั้น การศึกษาศักยภาพผู้นำชุมชนกับการพัฒนาชุมชน เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำความเข้าใจอย่างถูกต้องและต้องพิจารณาในการพัฒนาเทคนิคเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของผู้นำควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชน และถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงานสามารถนำพาชุมชนให้อยู่รอด และเติบโตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน

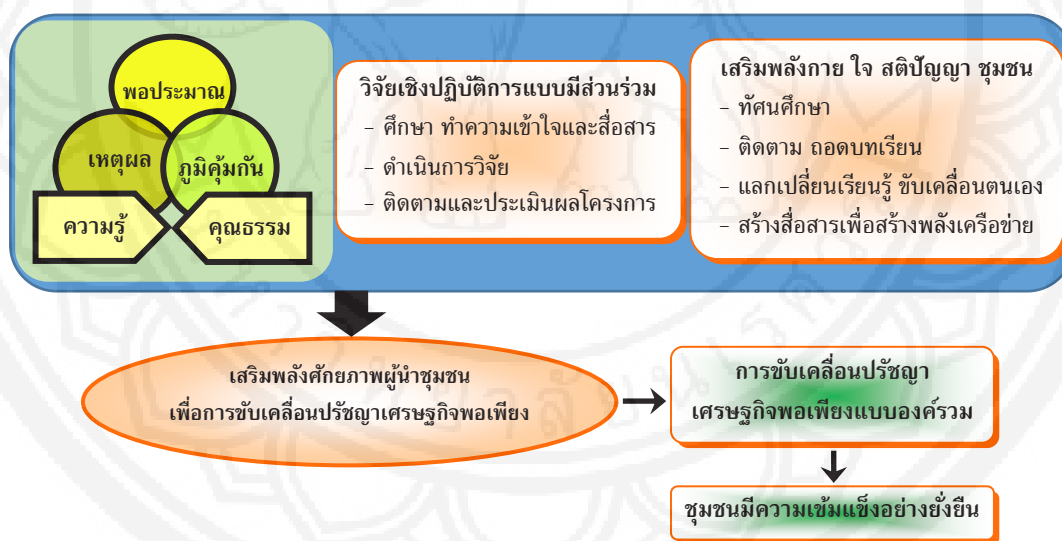
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดหลักที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 ในตอนหนึ่งว่า “...การพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น เริ่มต้นด้วยการสร้างพื้นฐาน คือ และภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ.2540 ได้ทรงเน้นย้ำว่า เป็นหลักที่ใช้เป็นแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และมีการเปลี่ยนแปลง สำหรับความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงเน้นย้ำอีกครั้งเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2543 ว่า หมายถึง “...ประหยัด แต่ไม่ใช่ขี้เหนียว ทำอะไรด้วยความอะลุ่มอล่วยกัน ทำอะไรด้วยเหตุและผล จะเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแล้วทุกคนจะมีความสุข...” มีนักวิชาการนำมาวิเคราะห์และขยายความคิดไว้ว่า Tantiwetchakul (2007, p. 45) อติตเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานในโครงการพระราชดำริ (กปร.) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริไว้ว่า เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ให้มีความพอเพียงกับตนเองสามารถอยู่ได้โดยไม่ต้องรื้อถอน ซึ่งจะต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีก่อนคือ ตนเองสามารถอยู่ได้อย่างพอกินพอใช้และเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายมีความหมายชัดเจน ถ้าหากพิจารณาอย่างถ่องแท้จะไม่ยากแก่การรับรู้และการนำไปปฏิบัติ ส่วน Wasi (2007, pp. 5-10) กล่าวว่า ความพอเพียงต้องมีอย่างน้อย 7 ประการ ได้แก่ พอเพียงสำหรับทุกคน จิตใจพอเพียง สิ่งแวดล้อมพอเพียง ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง ปัญญาพอเพียง อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง และมีความมั่นคงพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็จะเกิดความสมดุลคือ มีความปกติและยั่งยืนซึ่งเราอาจเรียกเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่น เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุล เป็นต้น นอกจากนี้ Upramai (2008, p. 17) ที่ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริไว้ว่า แนวคิดหลักหรือหลักคิดที่ชี้แนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนบนทางสายกลางอย่างมีเหตุผล เพื่อวิถีชีวิตของบุคคล ครอบครัว และสังคมที่มีวินัยและมีความสุขอย่างยั่งยืน จะเห็นได้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” มีเป้าหมายสำคัญ คือ กระตุกสังคมให้หววนคิดและคำนึงหลักการดำเนินชีวิตและหันมายึดหลักทางสายกลาง เพื่อให้ทันกับกระแสวิกฤตที่สังคมไทยประสบอยู่ ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นพื้นฐานของความมั่นคงในการดำเนินชีวิตที่ส่งผลให้สามารถพึ่งตนเองได้ สามารถจำแนกได้เป็น 5 ประการ คือ 1) ด้านจิตใจ มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม 2) ด้านสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและต้องเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย 3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีการบริหารจัดการอย่างชาญฉลาด และสร้างมูลค่าเพิ่ม 4) ด้านเทคโนโลยีที่ต้องเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม โดยพัฒนาจากภูมิปัญญา 5) ด้านเศรษฐกิจ ต้องมุ่งลดรายจ่ายและยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ เป็นต้น (Puang-ngam, 2010, p. 142) เป็นแนวความคิดที่ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับบนพื้นฐานแห่งความพอเพียง โดยมีความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการรับผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอย่างรวดเร็ว โดยมีเงื่อนไขความรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความสมดุลและต้องตระหนักถึงคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต โดยการเน้นวิธีการที่ทำให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศ ไม่ต้องเบียดเบียนผู้อื่น ลดการพึ่งพาจากภายนอกส่งผลให้ชุมชนเกิดความความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ดังนั้น หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเสมือนเครื่องมือที่สามารถนำทางบุคคล ชุมชน รัฐบาล ประเทศชาติให้สามารถพัฒนาแนวทางและก้าวไปข้างหน้าโดยยึดหลักสายกลางอย่างมีสติ รอบคอบ มีเหตุผล มีความรู้คู่กับคุณธรรม อยู่บนความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อให้สามารถอยู่ได้อย่างสมดุลและพอเพียง

การเสริมพลังมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายตามศาสตร์และบริบทของการนำไปประยุกต์ใช้ โดยนักปราชญ์ชาวฝรั่งเศสในยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) ที่ชื่อ Foucault ได้กล่าวถึง พลังอำนาจว่าเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่และแทรกเข้าไปใน

ทุกที่ที่เกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ กล่าวได้ว่า ถ้าที่ใดมี “พลังอำนาจ” ก็จะทำให้เกิด “ความรู้” ตามมา และขณะเดียวกัน “ความรู้” ก็จะนำมาซึ่ง “พลังอำนาจ” เช่นกัน ซึ่งจะอยู่ที่ตัวบุคคล ดังนั้น การเข้าถึง พลังอำนาจได้ต้องสามารถสัมผัสถึงความเป็นตัวตนของบุคคล กล่าวได้ว่า บุคคลเป็นเครื่องมือสำคัญในการริเริ่มประเด็นความคิด ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การแสดงออกของ “พลังอำนาจ” ที่มีอยู่ในตัวบุคคลและส่งผลกระทบต่อบุคคล (Foucault, 1980, pp. 109–110) ดังนั้น Wellerstein (1993) กล่าวว่า การเสริมพลังอำนาจเป็นกระบวนการทางสังคมที่ส่งเสริมให้บุคคล และชุมชนมีความสามารถในการเลือกและกำหนดอนาคตของตนเอง ชุมชนและสังคมได้ ดังนั้น การเสริมสร้างพลังอำนาจในระดับชุมชนเป็นการเชื่อมโยงของการเสริมพลังบุคคล และเสริมพลังกลุ่มชุมชนที่ได้รับการเสริมพลังจะพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจ และเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบสังคม ดังนั้น การเสริมพลังชุมชนจะส่งผลให้เกิดการแบ่งปันทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา กระตุ้นให้เกิดความสำนึกของชุมชน เกิดรูปแบบความร่วมมือแบบพันธมิตรและสร้างให้เกิดการพัฒนาที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม อีกทั้ง ส่งผลให้เกิดการยกระดับการเสริมพลังบุคคลและผลสำเร็จในการกระจายทรัพยากร ซึ่งผลลัพธ์จะทำให้เกิดการยกระดับการเสริมพลังทางจิตใจและเกิดความสำเร็จในการกระจายทรัพยากรหรือการตัดสินใจ การแบ่งปันทรัพยากรอย่างเท่าเทียมและสามารถแก้ปัญหาชุมชนได้ด้วยตนเอง (Thiangthum, Lagampan, and Powwattana, 2012, pp. 49–50)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงนำมาเป็นฐานคิดเพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดของ “การเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา” สามารถแสดงดังรูปที่ 1

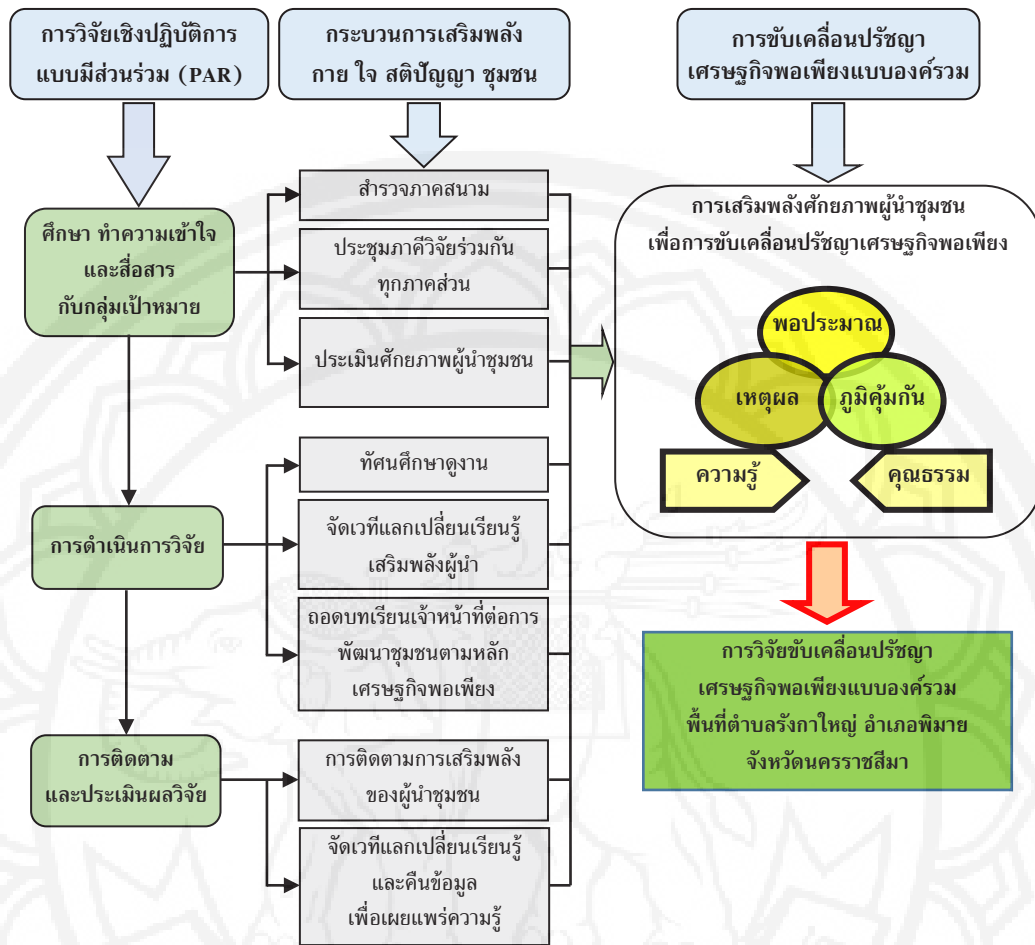
รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพื้นฐานการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างทีมวิจัยโครงการ “การเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา” กับภาคีในพื้นที่ตำบลรังกาใหญ่ 20 หมู่บ้าน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา เพื่อค้นหาข้อมูลผู้นำชุมชนและศักยภาพของผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้วยการสำรวจภาคสนาม การจัดทำแบบประเมินศักยภาพผู้นำ การพาผู้นำชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้องได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 20 หมู่บ้าน รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำบลรังกาใหญ่ไปทัศนศึกษาทางด้าน

เศรษฐกิจพอเพียงและจัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มผู้นำชุมชน การถอดบทเรียนเจ้าหน้าที่ เพื่อหาแนวทางเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 กระบวนการดำเนินการวิจัย

จากภาพกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชน เพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทุกคนที่อยู่ในเขตตำบลรังกาใหญ่ ทั้งหมด 14,454 ราย และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากประชากรที่อยู่ในตำบลรังกาใหญ่ 20 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านพุทรา บ้านฉาง บ้านช่องโค บ้านรังกาใหญ่ บ้านตะปัน บ้านหนองน้ำกิน บ้านรังกาน้อย บ้านหนองโสมง บ้านพุทรา ก้าวหน้า บ้านนิคมพัฒนา บ้านนิคมสามัคคี บ้านหนองรัง บ้านตะปันตะวันออก บ้านพุทราพัฒนา บ้านตะปันสามัคคี บ้านสามัคคี 1 บ้านหนองคูประชาสรรค์ บ้านหนองโสมงพัฒนา บ้านตะปันประชาสรรค์ บ้านหนองไทร ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางขนาดตัวอย่างสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 125) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ขนาดประชากรจำนวน 14,454 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ได้จากการคำนวณได้เท่ากับ 390 คน และการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อเป็นตัวแทนภาคประชาชนในการประเมินศักยภาพผู้นำชุมชน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	ประชากร	จำนวนตัวอย่าง	หมู่ที่	ประชากร	จำนวนตัวอย่าง
1	567	15	11	751	20
2	821	22	12	726	19
3	916	25	13	598	16
4	1,296	35	14	675	18
5	813	22	15	550	15
6	994	27	16	645	17
7	731	20	17	445	12
8	558	15	18	656	18
9	970	27	19	591	16
10	697	19	20	453	12
รวม				14,454	390

1.2 เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพผู้นำซึ่งผู้วิจัยได้ให้นักวิชาการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ สูตร IOC (Index of Item Object Congruence) = $\sum R / N$ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามมีค่า 0.85 และนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) (Hair and others, 2006, p. 102) ค่าเท่ากับ 0.95

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจ และร่วมกันพิจารณาเห็นชอบการวิจัยการขับเคลื่อนร่วมกับผู้บริหารเทศบาล ผู้แทนเจ้าหน้าที่เทศบาล ผู้นำชุมชน ผู้แทนกลุ่มที่เกี่ยวข้องในชุมชน มีการสำรวจภาคสนามเพื่อหาข้อมูลพื้นฐานของผู้นำชุมชน ข้อมูลทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชนต่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำตำบลวังไทรใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา และใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพผู้นำชุมชนที่มีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล จากการลงพื้นที่สำรวจภาคสนามเกี่ยวกับบริบทชุมชนและผู้นำชุมชนจะวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา (Content Analysis) และข้อมูลประเมินศักยภาพผู้นำชุมชน ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์เพื่อประเมินศักยภาพผู้นำชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการดำเนินงานการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย กำนันผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน ผู้อาวุโสในชุมชน เป็นต้น และเจ้าหน้าที่เทศบาล ตำบลวังไทรใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 63 คน

2.2 เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้นำได้ดำเนินการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) (Hair and others, 2006, p. 102) ค่าเท่ากับ 0.91 และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการทัศนศึกษาดูงาน และแบบสรุปการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการถอดบทเรียนของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลวังไทรใหญ่

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการทัศนศึกษาของกับผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ ตำบลวังไทรใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา การประเมินบทบาทของผู้นำชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียงและความพึงพอใจต่อการทัศนศึกษาดูงาน การถอดบทเรียนการทำกิจกรรมเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลวังไทรใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาและการจัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาแนวทางพัฒนาศักยภาพผู้นำและชุมชนเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนา (Content Analysis)

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสริมข้อมูลและการเรียนรู้ตอบสนองการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวม

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ การนำชุมชนแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้อาวุโสในชุมชน เป็นต้น ในตำบลวังไทรใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กับเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลวังไทรใหญ่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้อาวุโสในชุมชน จำนวน 40 คน

3.2 เครื่องมือวิจัย คือ แบบบันทึกการติดตามการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชน และแบบสรุปการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนและแบบสรุปผลการคืนข้อมูลกับตำบลวังไทรใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการติดตามการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชน จากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชน และเวทีคืนข้อมูลตำบลวังไทรใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาอันนำไปสู่การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวม

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบติดตามการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชน และการจัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาสร้างข้อสรุปโดยใช้ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนา (Content Analysis) ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวม

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการชี้แจงทำความเข้าใจและสื่อสารกับผู้ให้ข้อมูลและภาคีวิจัยทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันพิจารณาหาแนวทางการดำเนินการวิจัยร่วมกัน และได้มีการจัดทำหนังสือเพื่อลงนามบันทึกความร่วมมือระหว่างคณะผู้วิจัยและชุมชน ตลอดจนการลงนามของภาคีเครือข่ายให้ความเห็นชอบและร่วมปฏิบัติการวิจัยของท้องถิ่นกับนักวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนการบันทึกเสียงหรือจดบันทึกข้อความ และการนำข้อมูลไปใช้อภิปรายหรือตีพิมพ์ เผยแพร่จะกระทำในภาพรวมเฉพาะการนำเสนอเชิงวิชาการเท่านั้น

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการศึกษาริบทและประเมินศักยภาพของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินงานการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้อาวุโสในชุมชน ที่อยู่ในตำบลวังไทรใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 20 หมู่บ้าน พบว่า ตำบลวังไทรใหญ่มีการแบ่งเขตการปกครอง 20 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านพุทรา หมู่ที่ 2 บ้านฉาง หมู่ที่ 3 บ้านช่องโค หมู่ที่ 4 บ้านวังไทรใหญ่ หมู่ที่ 5 บ้านตะปัน หมู่ที่ 6 บ้านหนองน้ำกิน หมู่ที่ 7 บ้านวังก้าน้อย หมู่ที่ 8 บ้านหนองโสมง หมู่ที่ 9 บ้านพุทรา หมู่ที่ 10 บ้านนิคมพัฒนา หมู่ที่ 11 บ้านนิคมสามัคคี หมู่ที่ 12 บ้านหนองรัง หมู่ที่ 13 บ้านตะปัน หมู่ที่ 14 บ้านพุทราพัฒนา หมู่ที่ 15 บ้านตะปันสามัคคี 1 หมู่ที่ 16 บ้านสามัคคี หมู่ที่ 17 บ้านหนองคูประชาสรรค์ หมู่ที่ 18 บ้านหนองโสมงพัฒนา หมู่ที่ 19 บ้านตะปันประชาสรรค์ หมู่ที่ 20 บ้านหนองไทร ทำให้มีผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการ ซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 20 คน และในแต่ละหมู่บ้านมีปราชญ์หรือผู้อาวุโสในชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำที่คนในชุมชนให้การเคารพนับถือ จำนวน 20 คน นอกจากนี้ การเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ตำบลวังไทรใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำเป็นต้องอาศัยความรู้ และประสบการณ์ของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในเทศบาลตำบลวังไทรใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ร่วมกันกับผู้นำชุมชน และให้คำปรึกษาทั้ง 20 หมู่บ้าน จำนวน 23 คน รวมทั้งหมด 63 คน ซึ่งภาพรวมบริบทผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ประกอบ

อาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ผู้นำจึงมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านเกษตรกรรมค่อนข้างมาก และผู้นำชุมชนบางส่วนมีการประกอบอาชีพเสริมเช่น ค้าขาย อุตสาหกรรมครัวเรือน เช่น ผลิตเครื่องเรือน จากหวาย ชุดเครื่องนอนและเฟอร์นิเจอร์ สำหรับบทบาทการทำงานของผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ พบว่า มีภาวะผู้นำที่ดี มีการทำงานที่อาศัยหลักของความถูกต้อง เป็นตัวแทนคนในชุมชนในการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำข่าวสารมาประชาสัมพันธ์ให้กับคนในชุมชนได้รับรู้ และส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมในหมู่บ้าน และกับเทศบาลตำบลวังกาใหญ่ เช่น การส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนมาเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นทุกครั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีต่างๆ เป็นต้น ซึ่งทางผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเทศบาลตำบลวังกาใหญ่ต่างมีความตั้งใจ และมีความพร้อมในการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ ความคิดและแรงงานที่จะส่งเสริมให้คนในชุมชนจัดทำบัญชีครัวเรือน และสามารถประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมอาชีพตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยคำนึงศักยภาพพื้นฐาน ความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากรและคนในชุมชนผ่านการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ขับเคลื่อนในชุมชน

สำหรับผลการประเมินศักยภาพของผู้นำชุมชนด้านคุณลักษณะของผู้นำและด้านการปฏิบัติตามบทบาทของผู้นำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถแสดงผลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การประเมินศักยภาพผู้นำชุมชนด้านคุณลักษณะผู้นำและด้านการปฏิบัติตามบทบาทของผู้นำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รายการ	ศักยภาพด้านคุณลักษณะผู้นำ		ระดับ ศักยภาพ	ศักยภาพด้านปฏิบัติ ตามบทบาทผู้นำ		ระดับ ศักยภาพ
	\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.	
1. ความพอประมาณ	3.85	0.760	มาก	3.86	0.854	มาก
2. ความมีเหตุผล	3.92	0.792	มาก	3.82	0.804	มาก
3. การมีภูมิคุ้มกัน	3.98	0.793	มาก	4.01	0.834	มาก
4. ความรู้	3.95	0.787	มาก	3.84	0.857	มาก
5. คุณธรรม	3.87	0.803	มาก	3.99	0.833	มาก
ภาพรวม	3.91	0.645	มาก	3.89	0.706	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า คนในชุมชนมีความคิดเห็นต่อศักยภาพผู้นำชุมชนด้านคุณลักษณะผู้นำและด้านการปฏิบัติตามบทบาทของผู้นำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ด้านคุณลักษณะของผู้นำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม อยู่ระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.645 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้นำมีคุณลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ทุกรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านภูมิคุ้มกันคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.793 รองลงมา ผู้นำมีคุณลักษณะด้านความรู้คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.787 ลำดับต่อมา คือ ด้านความมีเหตุผล คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.792 สามารถรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของคนในชุมชนอย่างมีเหตุผล ถัดมาได้แก่ ด้านคุณธรรมคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.803 การเป็นแบบอย่างที่ดีของชาวบ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความพอประมาณคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.760 สำหรับความคิดเห็นต่อศักยภาพผู้นำชุมชนด้านการปฏิบัติตามบทบาทของผู้นำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม อยู่ระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.706 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้นำมีการปฏิบัติตามบทบาทของผู้นำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ทุกรายด้าน โดยด้านที่ผู้นำมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านภูมิคุ้มกันคิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.834 มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดการรวมกลุ่ม เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ กองทุนหมู่บ้านโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด เพื่อให้สร้างรายได้แก่ชุมชน รองลงมา คือ มีคุณธรรมคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.833 มีการทำงานด้วยความโปร่งใสสร้างความไว้วางใจให้คนในชุมชนเกิดความศรัทธา ถัดมาได้แก่ ด้านความพอประมาณคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.865 มีการวางแผนหรือทำโครงการพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพชุมชน และด้านความรู้ คิดเป็น

ค่าเฉลี่ย 3.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.857 โดยส่งเสริมให้คนในชุมชนพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความมีเหตุผล คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.804

2. ผลการวิจัยเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการดำเนินงานการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการดำเนินการขับเคลื่อนด้วยการเสริมพลังจากการจัดทัศนศึกษาดูงานที่โฮมสเตย์บ้านบุไทรของลุงอินทร์และสวนลุงโชค อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาซึ่งเป็นสถานที่ต้นแบบในการน้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ในชุมชน ส่งผลให้ผู้นำชุมชนได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นแนวความคิดในการพัฒนาด้านเกษตรที่สอดคล้องต่อวิถีชีวิตเกษตรกร มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างสมดุล ทำให้ผู้นำชุมชนรังกาใหญ่ได้เห็นแนวทางและนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพผู้นำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและภายใต้เงื่อนไข ความรู้และคุณธรรม มีการจัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลรังกาใหญ่ และนักวิชาการทำให้เกิดการขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้นำตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็น 4 กลุ่มโซนตามบริบทของหมู่บ้าน สรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการขับเคลื่อนแนวทางพัฒนาศักยภาพผู้นำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

โซน	ข้อค้นพบ
โซนที่ 1	ผู้นำได้รับความรู้จากการทัศนศึกษาดูงานและแนวทางไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาชุมชน รังกาใหญ่ของผู้นำชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความรู้ด้านวางแผนการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ต้องวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่ชุมชนเพื่อนำมาแปรสภาพให้เกิดประโยชน์และเพิ่มมูลค่า ความรู้สามารถนำไปพัฒนาชุมชนด้วยการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ ได้ เช่น ผลิตปุ๋ยชีวภาพเพื่อลดต้นทุน ปลูกผักสวนครัวเพื่อลดค่าใช้จ่าย และที่สำคัญคือ ผู้นำชุมชนควรลงมือปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง และควรจัดประชุมเพื่อถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน
โซนที่ 2	ผู้นำได้รับความรู้ สามารถนำไปปรับเปลี่ยนทัศนคติและวิถีชีวิตของตนเอง และเรียนรู้จากสิ่งที่มี ถ้าเหลือกินเหลือใช้ก็สามารถนำไปแบ่งปันและจำหน่ายได้ และนำความรู้เกี่ยวกับเกษตรผสมผสาน การปรับปรุงดิน ตลอดจนการจัดการด้านการตลาดไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาชุมชนรังกาใหญ่ สำหรับผู้นำชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ผู้นำสามารถผลิตปุ๋ยชีวภาพ ปลูกผักปลอดสารพิษเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน ทำเกษตรผสมผสาน จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้คนในชุมชนมีสถานที่ศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนกันความรู้ และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นการขยายองค์ความรู้ต่อไป
โซนที่ 3	ผู้นำได้รับความรู้ด้านการปลูกพืชผสมผสานอันจะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี และหน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมการจัดโครงการอบรมทักษะความรู้ของผู้นำ การหาช่องทางทางการตลาดของกลุ่มอาชีพให้เป็นระบบและสามารถปฏิบัติได้จริง และจัดให้มีโครงการพัฒนาจิตอาสาระหว่างหมู่บ้านเพื่อสร้างเครือข่ายในชุมชน
โซนที่ 4	ผู้นำได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรผสมผสาน เข้าใจการใช้ชีวิตแบบพอเพียง และการจัดทำแปลงสาธิตและวิธีการทำการเกษตรแบบพอเพียงซึ่งผู้นำชุมชนควรนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดและประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนได้รับรู้ โดยผู้นำควรประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตแบบพอเพียง และการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชน

นอกจากนี้ ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการเป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจพอเพียงและความพึงพอใจต่อการศึกษาดูงานเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้นำมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการเป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.382 สำหรับผลการวิเคราะห์ด้านความพึงพอใจต่อการศึกษาดูงานของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำมีความพึงพอใจต่อการศึกษาดูงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.298 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้นำมีความพึงพอใจต่อการศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับมากทุกรายด้าน ซึ่งการทัศนศึกษาดูงานครั้งนี้ ทำให้ผู้นำชุมชนได้เสริมสร้างประสบการณ์การปฏิบัติงาน และสามารถนำความรู้มาปรับใช้และพัฒนาชุมชนต่อไป นอกจากนี้ การจัดการกิจกรรมถอดบทเรียนกับกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลรังกาใหญ่ซึ่งเป็นผู้ประสานและดูแล 20 หมู่บ้านในตำบลรังกาใหญ่ พบว่า องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานครั้งนี้ สามารถนำไปปรับเปลี่ยนในด้านวิถีชีวิตเกี่ยวกับ

รายรับรายจ่ายในชีวิตประจำวัน ได้รับความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการเกษตรแบบพอเพียงที่สามารถนำไปต่อยอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับเกษตรกรรมนำไปประยุกต์ใช้ต่อไปในอนาคต รู้หลักการอยู่อย่างพอเพียงในการดำรงชีวิต รู้จักการปลูกพืชผัก และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประกอบอาชีพในชุมชน เกิดวิถีคิดใหม่ที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนเองและชุมชน

3. ผลการวิจัยเพื่อเสริมข้อมูลและการเรียนรู้ตอบสนองการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวม ในมิติการพัฒนาศักยภาพผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งการเสริมข้อมูลและเรียนรู้ในทุกขั้นตอนเพื่อให้เกิดการหนุนเสริมอย่างเหมาะสมที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพผู้นำท้องถิ่นถือว่าเป็นบุคคลที่เป็นกลไกหลักสำคัญในการหนุนเสริมและขับเคลื่อนไปสู่การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยทุกขั้นตอน เพื่อให้ผู้นำเกิดการต่อยอดองค์ความรู้ในกระบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแผนงานการวิจัยแบบบูรณาการ ซึ่งติดตามดำเนินงานผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การประชุมผู้นำโซน 4 โซน 20 หมู่บ้าน จัดประชุมเพื่อคัดเลือกสินค้าในชุมชน จัดกิจกรรมออกร้าน ตลาดนัด “งานครบรอบ 1 ตลาดนัดไทยช่วยไทย” กิจกรรมประชุมเพื่อจัดทำบัญชีครัวเรือนในชุมชน จัดประชุมเพื่อจัดทำแผนชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ใน 20 หมู่บ้าน และรายงานผลการวิจัยผ่านเวทีคืนข้อมูลให้กับตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อรับฟังความคิดเห็นการปรับปรุงและพัฒนา ร่วมกัน โดยคณะผู้วิจัยได้ติดตาม ประเมิน ให้คำปรึกษา ตลอดจนมีส่วนร่วมในการเสริมข้อมูลและเรียนรู้การตอบสนองการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำชุมชนซึ่งเป็นกลไกหลักสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการวิจัยครั้งนี้ทุกขั้นตอนเพื่อให้ผู้นำชุมชนและคนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ทำให้ได้ผลสะท้อนจากการเรียนรู้และตอบสนองการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวมในตำบลรังกาใหญ่ ดังนี้

3.1 ผลสะท้อนด้านความสำเร็จของการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ผู้นำได้ให้คำแนะนำและปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนได้เห็นถึงประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตระหนักเกี่ยวกับรายรับและรายจ่าย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 ผลสะท้อนด้านความสำเร็จด้านการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน คือ ผู้นำต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน มีความเสียสละให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง สามารถการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ และควรแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากการทัศนศึกษา การอบรม โดยนำความรู้มาถ่ายทอดให้คนในชุมชนรับรู้และปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

3.3 ผลสะท้อนด้านความสำเร็จด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพ คือ ผู้นำชุมชนควรให้ความร่วมมือในการพัฒนากลุ่มอาชีพ เป็นที่ปรึกษา เป็นแกนนำคอยส่งเสริม สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพ ช่วยแก้ไขปัญหาและอำนวยความสะดวกเพื่อให้มีกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งในชุมชน ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มอาชีพในเรื่อง การคิดต้นทุน การทำบัญชีต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่ม สามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเองและพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น นอกจากนี้ ปัจจุบันมีกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาความสามารถ เพิ่มคุณค่า และเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งลดภาระแก่ลูกหลานในครัวเรือนอีกด้วย อีกทั้ง ควรประสานความร่วมมือระหว่างผู้นำท้องถิ่น กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้ามาให้ความรู้ ความเข้าใจด้านการประกอบอาชีพ การพัฒนา ต่อยอดผลิตภัณฑ์ บรรจุกิจกรรม ส่งเสริมการตลาดในชุมชน เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง มีการพึ่งพาอาศัยกัน และกันมีวัตถุดิบที่หาได้จากหมู่บ้านตนเอง ทำให้คนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความพออยู่ พอกิน พอใช้ และแบ่งปันกันระหว่างหมู่บ้านได้

3.4 ผลสะท้อนด้านความสำเร็จด้านการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ ผู้นำต้องทำเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้คนในชุมชนปฏิบัติตาม เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การทำเกษตรผสมผสาน โครงการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ การทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น โดยส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้าใจบริบทของชุมชนสร้างวินัย ตั้งกฎระเบียบในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน มีการสร้างองค์ความรู้ให้กับชาวบ้านด้านเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมและเผยแพร่ให้คนในชุมชนดำเนินชีวิตตามปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และต้องสามารถถ่ายทอด แนะนำ ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ ลูกหลานได้ สามารถพึ่งพาตัวเองและยกระดับให้ชุมชนเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผล

จากการศึกษาโครงการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ตำบล รังกาใหญ่ อำเภอยะผิง จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า บริบทผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ โดยผู้นำชุมชนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านเกษตรกรรมค่อนข้างมาก และผู้นำชุมชนบางส่วนมีการประกอบอาชีพเสริม นอกเหนือจากการทำเกษตรกรรม เช่น ค้าขาย การทำอุตสาหกรรมครัวเรือน เช่น การผลิตเครื่องเรือนจากหวาย ชุด เครื่องนอนและเฟอร์นิเจอร์ สำหรับบทบาทการทำงานของผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ พบว่า มีภาวะผู้นำที่ดี มีการทำงานโดยอาศัยหลักของความถูกต้อง และส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทั้งภายในและภายนอก หมู่บ้านให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ Sritong (2009, p. 3) ที่อธิบายความหมายของผู้นำชุมชนไว้ว่า ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะทำให้ประชาชนในชุมชนร่วมกันคิดพิจารณาการปฏิบัติงาน เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทางที่ดีขึ้น และเป็นผู้ประสานการทำงานให้คนในชุมชนร่วมกันหาแนวทางปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุตาม จุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษา Bhanthumnavin (2017, p. 5) ที่กล่าวถึง ปัจจัยด้านสถานการณ์ (Situational Factors) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้สึกหรือความเชื่อ และการกระทำพฤติกรรมของบุคคล นอกจากนี้ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเทศบาลตำบลรังกาใหญ่ต่างมีความตั้งใจและมีความพร้อมในการส่งเสริมสนับสนุน งบประมาณ ความคิด และแรงงานที่จะส่งเสริมให้คนในชุมชนจัดทำบัญชีครัวเรือน และสามารถประกอบ อาชีพให้ สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมอาชีพตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยคำนึงศักยภาพพื้นฐานความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากร และคนในชุมชนผ่านการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ขับเคลื่อนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ Chongvisal (2013, p. 9) ที่กล่าวว่า ผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการที่มีตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ช่วยเหลือ สนับสนุนการ ดำเนินงานตามความต้องการของประชาชนโดยต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ เพื่อให้ ได้ผลงานที่มีคุณภาพ

จากการประเมินศักยภาพของผู้นำชุมชนด้านคุณลักษณะของผู้นำและด้านการปฏิบัติตามบทบาทของผู้นำตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางการวิเคราะห์และดำเนินการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการ ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 องค์ประกอบ 2 เงื่อนไข พบว่า คนในชุมชนมีความคิดเห็นต่อศักยภาพผู้นำ ชุมชนด้านคุณลักษณะของผู้นำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก เนื่องจากผู้นำชุมชนสามารถเข้าร่วม กิจกรรมต่าง ๆ กับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกชุมชนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kwamkhunkoei et al. (2014, p. 21) ว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและ ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนในชุมชนกับภาคีเพื่อการพัฒนาซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่าง ยั่งยืน นอกจากนี้ ตามแนวคิดของ Puntasen (2006, p. 18) ได้กล่าวถึง การมีภูมิคุ้มกันต้องคำนึงถึง การเตรียมความพร้อมต่อการรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ การนำความรู้ต่าง ๆ มาถ่ายทอดและ พิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนอย่างรอบคอบ ด้านความมีเหตุผล พบว่า ผู้นำชุมชนมีการรับฟังและ ยอมรับความคิดเห็นของคนในชุมชนอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับแนวคิดของ Upramai (2008, p. 30) ว่าการมี คุณธรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงนอกจากจะหมายถึงความรวมถึงคุณธรรมที่มาจากคำสอนทางศาสนาของทุกศาสนา แล้ว ยังรวมถึงความซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน และมีสติอีกด้วย ทั้งนี้ผู้นำที่มีศักยภาพด้านความพอประมาณ พบว่า ผู้นำ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามสภาพบริบทของชุมชน มีการวางแผนเป้าหมายที่ชัดเจน

รู้ชุมชนหรือรู้สังคม ความต้องการของคนในชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการ และรู้ถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล เพื่อปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้นำไม่ค่อยมีเวลาปฏิบัติงาน จึงทำให้ขาดการรับข้อมูล ข่าวสาร และไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนเท่าที่ควร และให้ข้อเสนอแนะว่าผู้นำชุมชนที่ดีควรมีความสามารถในติดตามข่าวสาร มีการสื่อสาร เพื่อให้ชาวบ้านได้รับข่าวสารอย่างรวดเร็วและผู้นำควรได้รับการพัฒนาความรู้ในด้านการเกษตร เช่น มัน ยางพารา ข้าว อ้อย เพื่อนำมาสอนให้คนในชุมชนได้รับความรู้และพัฒนาอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Laoratsri (2010) ที่ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเมือง อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้นำควรติดตามข้อมูลข่าวสาร มีการใช้ความรู้ความรอบคอบ และระมัดระวังอย่างมีเหตุผลต้องมี ความรับผิดชอบ ต่อสังคมส่วนร่วมเป็นที่ตั้ง นอกจากนี้ ผู้นำควรมีการเตรียมพร้อม วางแผนงาน การปฏิบัติหน้าที่ มีความเป็นผู้นำที่ดี ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และควรส่งเสริมให้ผู้นำมีความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาถ่ายทอดให้ลูกบ้านรับรู้ และเข้าใจ สามารถนำมาใช้ในชุมชนได้

2. ดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการดำเนินงานการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากการเสริมพลัง ได้แก่ การทัศนศึกษาดูงาน จัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประเมินความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการเป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจพอเพียง และความพึงพอใจต่อการศึกษาดูงาน และการถอดบทเรียนของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลรังกาใหญ่ กล่าวได้ว่า การเสริมพลังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นผลลัพท์อย่างชัดเจน ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการที่ต้องการเวลาในการพัฒนา อำนาจ และศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chaovalit (2008, pp. 2-30) ว่าผู้นำชุมชนต้องได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง หน้าที่ และต่อสังคม พัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความคิดอย่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถพัฒนาทีมงานและนำชุมชนไปสู่ทิศทางการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพโดยการเข้าใจบริบทชุมชนเพื่อนำมาวางแผนพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสม สำหรับกิจกรรมถอดบทเรียนกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลรังกาใหญ่ ซึ่งเป็นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษาและดูแล 20 หมู่บ้านในตำบลรังกาใหญ่ซึ่งถือเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาหมู่บ้านในตำบลรังกาใหญ่ เพื่อขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงทั้งตำบลรังกาใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sammano (2008) ว่าบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลกระทบต่อความสำเร็จการพัฒนาแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน โดยอาศัยกรอบแนวคิดของเสรี พงศ์พิศ มาวิเคราะห์บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ผู้ก่อกระบวนการ (Facilitator) ผู้เร่ง (Catalyst) และผู้เชื่อมประสานเครือข่าย (Net worker) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ สำหรับการปฏิบัติงานตามนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการจัดกิจกรรมถอดบทเรียนส่งผลให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลรังกาใหญ่สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนศักยภาพผู้นำชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้ผู้นำมีจิตสำนึกด้านความพอประมาณ สร้างความมั่นใจและดึงผู้นำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาตนเองและพัฒนาชุมชน การส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนมีความเชี่ยวชาญในการเลือกใช้ภูมิปัญญาที่มีอยู่มาพัฒนาชุมชน การส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนเกิดกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลด้วยการวางระบบการบริหารจัดการชุมชน การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนด้านการบริหารจัดการวิชาชีพ ภูมิปัญญา ทรัพยากร และวัฒนธรรม เพื่อนำมาสืบสานและส่งเสริมอาชีพ ภูมิปัญญา การพัฒนาองค์ความรู้ของผู้นำชุมชนด้านการประกอบอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาผู้นำกลุ่มอาชีพให้มีความรู้ในการจัดทำแผนธุรกิจชุมชนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและบริหารจัดการธุรกิจชุมชน และส่งเสริมให้ผู้นำเกิดความตระหนักในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชุมชนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Loatong and Saunsokchaug (2017, p. 99) ว่าแนวทางพัฒนาสมรรถนะของผู้นำท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน ควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับชุมชน รวมถึงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการชุมชนเพื่อให้ผู้นำเกิดความรู้ด้านวิชาการ การสื่อสารร่วมกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานภายนอกส่งผลให้เกิดการพัฒนา

เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน จากการดำเนินการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลให้ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ตำบลวังกาใหญ่เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และได้แนวทางการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาชุมชนวังกาใหญ่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงบริบทและวิถีชีวิตของชุมชนเป็นหลัก เกิดการต่อยอดแนวความคิดในการสร้างมูลค่าของสิ่งที่มีให้เกิดขึ้นในชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน

3. เสริมข้อมูลและการเรียนรู้ตอบสนองการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวม ในมิติการพัฒนาศักยภาพผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ตำบลวังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งการหนุนเสริมข้อมูลและเรียนรู้ในทุกขั้นตอนของผู้นำชุมชนทำให้เกิดการหนุนเสริมอย่างเหมาะสม ซึ่งผู้นำชุมชนถือว่าเป็นบุคคลที่เป็นหลักสำคัญในการหนุนเสริมและขับเคลื่อนไปสู่การขับเคลื่อนสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอนได้ส่งผลให้ผู้นำเกิดการต่อยอดองค์ความรู้ในกระบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้วิจัยได้ติดตาม ประเมิน ให้คำปรึกษา ตลอดจนมีส่วนร่วมเสริมข้อมูลและเรียนรู้การตอบสนองการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำชุมชนซึ่งเป็นกลไกหลักสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการวิจัยครั้งนี้ทุกขั้นตอน เพื่อให้ผู้นำชุมชนและคนในชุมชนพึ่งตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sritong (2013, p. 51) ว่าสามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม ใช้หลักความสมดุลสมดุลผลจัดลำดับความสำคัญ รวมทั้งคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินเศรษฐกิจ และสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นทุกภาคส่วนของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สร้างภูมิคุ้มกันเพื่อเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจ

จากกระบวนการดำเนินงานทำให้เห็นถึงการบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิจัยเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวมคณะผู้วิจัยมหาวิทยาลัย ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่เทศบาล ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ราษฎรชุมชนในตำบลวังกาใหญ่ และทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาคีการพัฒนาที่สามารถสร้างความ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Samukkethum, Jariyavidyanont, and Juntaronanont (2017, pp. 52-53) ว่าปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนสำเร็จ ได้แก่ ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยผู้นำต้องมีภาวะผู้นำที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจแก่คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และประการสุดท้าย ได้แก่ ภาคีเครือข่ายที่เข้ามาสนับสนุนให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ประสบความสำเร็จ จะเห็นได้ว่าการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างยั่งยืนนั้นต้องอาศัยภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกชุมชน นอกจากนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Wachamathura (2009, pp. 18-24) ที่กล่าวถึง การเรียนรู้เรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบุคคลในทุกระดับ และถ้าได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายอย่างถูกต้องแล้วจะทำให้ชุมชนมีความมั่นคงและเข้มแข็ง ท้ายที่สุดนี้ การดำเนินงานวิจัยทำให้สามารถสรุปบทเรียนที่ได้เพื่อพัฒนาออกมาเป็นรูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการร่วมวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในโครงการวิจัย การเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชน และควรเตรียมความพร้อมในการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพื้นที่ตำบลวังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เกิดทักษะการเรียนรู้และสามารถใช้ชีวิตบนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองอย่างเข้มแข็ง อีกทั้งเป็นการยกระดับตำบลให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาสู่ชุมชนต้นแบบที่สามารถบริหารจัดการชุมชนได้ด้วยตนเอง และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวม ซึ่งเป็นต้นแบบการพัฒนาชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ชุมชนอื่นได้ดำเนินการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

1. ควรนำผลการประเมินศักยภาพผู้นำชุมชนมาใช้ วิเคราะห์ วางแผน-ส่งเสริม ปรับปรุง และดำเนินการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ตรงประเด็นตามบริบทของผู้นำชุมชนในแต่ละพื้นที่

2. องค์ความรู้ที่ผู้นำชุมชนที่ได้รับจากการเสริมพลังเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในครั้งนี้ ทำให้เกิดการสร้างวิทยากรกระบวนการที่มีความสามารถในชุมชน และขยายสามารถผลไปสู่คนในชุมชนและชุมชนอื่น ๆ ได้
3. ควรนำชุดความรู้ที่ได้จากการเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพื้นที่ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอยะผิง จังหวัดนครราชสีมา ไปใช้พัฒนารูปแบบกิจกรรมการพัฒนาเพื่อให้เกิดโครงการ/กิจกรรมที่นำไปใช้ในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง
4. ควรส่งเสริมให้มีการสร้างวิทยากรกระบวนการระดับเยาวชนเพิ่มขึ้นเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนอย่างยั่งยืน
5. ควรมีสร้างเครือข่ายผู้นำเพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ผู้วิจัยสามารถพัฒนาพื้นที่ในกลุ่มเป้าหมายอื่น โดยพัฒนาโจทย์วิจัยจากความต้องการของพื้นที่ และพัฒนาเพื่อตอบสนองภารกิจขององค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น การพัฒนาศักยภาพการบริการขององค์กรปกครองท้องถิ่น การศึกษารูปแบบการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้สูงอายุ เป็นต้น
2. การวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ในประเด็นการบริหารจัดการหรือการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร เป็นต้น
3. สามารถศึกษาประเด็นการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารหรือผู้นำชุมชนต่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การเสริมพลังศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพื้นที่ตำบล รังกาใหญ่ อำเภอยะผิง จังหวัดนครราชสีมา คณะวิจัยขอขอบคุณ ภาควิชาช่วยความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง ทั้งเทศบาลตำบลรังกาใหญ่ ผู้นำชุมชน 20 หมู่บ้าน ตำบลรังกาใหญ่ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่ให้โอกาสและการสนับสนุนทุนวิจัย ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้ความอนุเคราะห์สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการทำวิจัย และขอขอบคุณประชาชนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้

References

Bhanthumnavin, D. (2017). Four Decades of Mobilizing the Philosophy of Sufficiency Economy in Psycho-Behavioral Science. *Journal of Social Development*, 19(1), 1-21.

Chaovalit, S. (2008). Unit 2 Personality Development for Community Leaders in *Professional Experience in Community Leaders*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

Chongvisal, R. (2013). *Leadership: Theories, Research, and Approaches to Development*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Foucault, M. (1980). *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972-1977*. New York: Pantheon Books.

Hair, J. F., and others. (2006). *Multivariate Data Analysis* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.

Kwamkhunkoei, J., Chinnaphong, P., Puengpo, B., & Puengpo, B. (2014). The Influence of Local Leaders' Potential and Philosophy of the Sufficiency Economy in Community Economic Development. *Srinakharinwirot Business Journal*, 5(1), 1-24.

Laoratsri, P. (2010). *The Application of Sufficiency Economy to Community Leader Life Style in Tambol Nonmuang Municipality Amphor Khamsakaesang Changwat Nakhornratchasima*. (Master's thesis). College of Local Administration, Khon Kaen University, Khon Kaen.

Loatong, P., & Saunsokchaug, S. (2017). The Local Leaders' Competencies Development in Participatory Communities Economic Management: A Case Study of Chuea phloeng Sub-District, Prasat District, Surin Province. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*, 10(1), 92-100.

Office of the National Economics and Social Development Board. (2012). *From the Philosophy of Sufficiency Economy to the Practice more than 1 Decade*. Bangkok: Bangkok: Daoreuk Communications.

Puang-ngam, K. (2010). *Community and Local Self Governace*. Bangkok: Bophit Printing.

Puntasen, A. (2006). *Sufficiency Economy*. Bangkok: Amarin Printing & Publishing.

Samukkethum, S., Jariyavidyanont, S., & Juntaronanont, P. (2017). Sufficiency Economy Philosophy and Urban Community Development: A Case Study of Rungmaniphathana Community in Bangkok Metropolis. *Journal of Social Development*, 19(1), 39-58.

Sanmano, P. (2008). *Roles of Local Admintrative Organization Leaders in Promoting Sufficiency Economy in San Kamphaeng District, Chiang Mai Province*. (Master's thesis). Chiang Mai University, Chiang Mai.

Sritong, N. (2009). *Increment the Potential Community Leadership in Community Development*. Bangkok: Odeon Store.

Sritong, N. (2013). *Concept Principles and Practice based on the Philosophy of Sufficiency Economy*. Bangkok: Odeon Store.

Tantiwetchakul, S. (2007). *Dharma Principle Make Principle in His Majesty's Footsteps*. Bangkok: Dansutta Printing.

Thiangthum, W., Lagampan, S., & Powwattana, A. (2012). *Community Capacity Building: Concept and Application*. Bangkok: Danex Interrcorporation.

Upramai, P. (2008). *Empower the Team with Sufficent Economy Philosophy*. Nonthaburi: National Printing Technology Training Center, Sukhothai Thammathirat Open University.

Wachamathura, N. (2009). *Development Process and Factors Affecting the Success on Sufficiency Economy Philosophy Movement: Case Studies of Four Communities from Four Regions*. (Master's thesis). Kasetsart University, Nakhon Pathom.

Wasi, P. (2007). *Sufficient Economy and Civil Society the Socio-Economic Recovery*. Bangkok: Moh- Chao- Ban Publishing House.

Wellerstein, N. (1993). Empowerment and Health: The Theory and Practice of Community Change. *Community Development Journal*, 28(3), 218-227.

Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

